यूथशो ददृशे तत्र विदर्भाधिपनन्दिनी । महिषांश्च वराहांश्च ऋक्षांश्च वनपन्नगान् ।
तेजसा यशसा लक्ष्म्या स्थित्या च परया युता । वैदर्भी विचरत्येका नलमन्वेषती तदा । २४९०
नाविभ्यत्सा नृपसुता भैमी तत्राथ कस्यचित् । दारुणामटवीं प्राप्य भर्तृव्यसनपीडिता ।
विदर्भतनया राजन् विललाप सुदुःखिता । भर्तृशोकपरीताङ्गी शिलातलमथाश्रिता ।
॥ दमयन्त्युवाच ॥ व्यूढोरस्क महाबाहो नैषधानां जनाधिप । क्व नु राजन् गतोऽस्यद्य विसृज्य विजने वने ।
अश्वमेधादिभिर्वीर क्रतुभिर्भूरिदक्षिणैः । कथमिष्ट्वा नरव्याघ्र मयि मिथ्या प्रवर्त्तसे ।
यत्त्वयोक्तं नरश्रेष्ठ मत्समक्षं महाद्युते । स्मर्त्तुमर्हसि कल्याण वचनं पार्थिवर्षभ । २४९५
यच्चोक्तं विहगैर्हंसैः समीपे तव भूमिप । मत्समक्षं यदुक्तञ्च तदवेक्षितुमर्हसि ।
चत्वार एकतो वेदाः साङ्गोपाङ्गाः सविस्तराः । स्वधीता मनुजव्याघ्र सत्यमेकं किलैकतः ।
तस्मादर्हसि शत्रुघ्न सत्यं कर्त्तुं नरेश्वर । उक्तवानसि यद्वीर मत्सकाशे पुरा वचः ।
हा वीर नल नामाऽहं नष्टा किल तवानघ । अस्यामटव्यां घोरायां किं मां न प्रतिभाषसे ।
भक्षयत्येष मां रौद्रो व्यात्तास्यो दारुणाकृतिः । अरण्यराट्क्षुधाविष्टः किं मां न त्रातुमर्हसि । २४२०
न मे त्वदन्या काचिद्धि प्रियाऽस्तीत्यब्रवीः सदा । तामृतां कुरु कल्याण पुरोक्तां भारतीं नृप ।
उन्मत्तां विलपन्तीं मां भार्य्यामिष्टां नराधिप । ईप्सितामीप्सितोऽसि त्वं किं मां न प्रतिभाषसे ।
कृशां दीनां विवर्णाञ्च मलिनां वसुधाधिप । वस्त्रार्द्धप्रावृतामेकां विलपन्तीमनाथवत् ।
यूथभ्रष्टामिवैकां मां हरिणीं पृथुलोचन । न मानयसि मामार्य्य रुदतीमरिकर्षण ।
महाराज महारण्ये अहमेकाकिनी सती । दमयन्त्यभिभाषे त्वां किं मां न प्रतिभाषसे । २४२५
कुलशीलोपसम्पन्नं चारुसर्व्वाङ्गशोभनं । नाद्य त्वामनुपश्यामि गिरावस्मिन्नरोत्तम ।
वने चास्मिन्महाघोरे सिंहव्याघ्रनिषेविते । शयानमुपविष्टं वा स्थितं वा निषधाधिप ।
प्रस्थितं वा नरश्रेष्ठ मम शोकविवर्द्धन । कं नु पृच्छामि दुःखार्त्ता त्वदर्थे शोककर्षिता ।
कच्चिद्दृष्टस्त्वयाऽरण्ये सङ्गत्येह नलो नृपः । को नु मे वाऽथ प्रष्टव्यो वनेऽस्मिन् प्रस्थितं नलं ।
अभिरूपं महात्मानं परव्यूहविनाशनं । यमन्वेषसि राजानं नलं पद्मनिभेक्षणं । २४३०
अयं सदृति कस्याद्य श्रोष्यामि मधुरां गिरं । अरण्यराडयं श्रीमांश्चतुर्द्दंष्ट्रो महाहनुः ।
शार्दूलोऽभिमुखोऽभ्येति व्रजाम्येनमशङ्किता । भवान् मृगाणामधिपस्त्वमस्मिन् कानने प्रभुः ।
विदर्भराजतनयां दमयन्तीति विद्धि मां । निषधाधिपतेर्भार्य्यां नलस्यामित्रघातिनः ।
पतिमन्वेषतीमेकां कृपणां शोककर्षितां । आश्वासय मृगेन्द्रेह यदि दृष्टस्त्वया नलः ।
अथ वा त्वं वनपते नलं यदि न शंससि । मां खादय मृगश्रेष्ठ दुःखादस्माद्विमोचय । २४३५
श्रुत्वाऽरण्येविलपितं न मामाश्वासयत्ययं । यामीमां स्वादुसलिलामापगां सागरङ्गमां ।
इमं शिलोच्चयं पुण्यं शृङ्गैर्व्वक्रभिरुच्छ्रितं । विराजद्भिरिवानेकैर्नैकवर्णैर्मनोरमैः ।
नानाधातुसमाकीर्णं विविधोपलभूषितं । अस्यारण्यस्य महतः केतुभूतमिवोत्थितं ।